

Domar från Mark- och miljööverdomstolen

2023-11-01 – 2024-10-31

Anna Tiberg
Katarina Welin

Aktuell miljö rätt 2024

SVEA HOVRÄTT
SVERIGES DOMSTOLAR

Utgångspunkter och disposition

- Under det senaste året har MÖD meddelat ca 350 avgöranden
- Urvalet i presentationen utgår från:
 - refererade avgöranden
 - andra avgöranden av allmänt intresse
- Översiktlig genomgång - ingen djupgående beskrivning och huvudsakligen materiella frågor med anknytning till miljöbalken
- Vi börjar med M-mål, P-mål och sist F-mål

Det senaste året

Allmän betraktelse

- Strandskydd i olika sammanhang
- Brukningsvärd jordbruksmark
- Naturvärden i skogen
- Solceller
- NAP-mål börjar dyka upp

Miljöbalken

Klagorätt

- MÖD 2024:13
 - Solcellsanläggning. Klagorätt avseende beslut efter anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § MB.

Miljöbalken

Landskapsbildsskydd

- MÖD 2024:19

Krav på länsstyrelser att tydliggöra skyddssyftet i område med landskapsbildsskydd

Miljöbalken

9 kap.

- MÖD 2023:24
 - Kan ett tillstånds omfattning ändras pga. att viss del av verksamheten inte längre bedrivs? Nej, inskränkningar i tillstånd kan endast ske om verksamheten upphört eller tillståndet inte längre gäller.
- MÖD 2024:32
 - Miljömässigt motiverat och rimligt med villkor om eldrift kopplat till fasta nätet för ny bergtäkt
- DOM 2024-06-19, M 924-23
 - Ny bergtäkt skulle påtaglig försvåra rennäring, 3 kap. 5 §

Miljöbalken

BAT-slutsatser

- MÖD 2024:1
 - Två BAT-slutsatser är huvudslutsatser för huvudverksamhet
- MÖD 2024:18
 - Deponeringsverksamhet är huvudsaklig IED-verksamhet enligt IEU. Det påverkar möjligheten att kräva att BAT-slutsatser kan redovisas i miljörapport för annan verksamhet (avfallsbehandling)

Miljöbalken

Vattenverksamhet

- DOM 2024-01-26 M 2327-22
 - Undantag från försämringsförbudet i 4 kap. 11-12 § vattenförvaltningsförordningen. Utfyllnad i hamn medför otillåten försämring av det morfologiska tillståndet i hamnen som är dåligt (sämsta klassen) Utbyggnad av hamn tillgodoser ett allmänintresse a större vikt vars syfte inte kan uppnås på annat sätt som är väsentligt bättre för miljön och alla genomförbara åtgärder för att mildra negativa konsekvenser vidtas.
- MÖD 2024:17
 - Är fiskodling i öppna kassar bästa möjliga teknik?

Miljöbalken

NAP-mål

- DOM 2024-03-21, ÖM 13530-22 Återförvisat mål som MMD avvisat pga. verksamhetsutövaren inte visat att tillstånd eller liknande fanns
- DOM 2024-04-12, M 4650-22, M 5595-22
 - Kan mål om tidigare uppskjuten fråga avslutas även om en omprövning för moderna miljövillkor är nära förestående?
- DOM 2024-05-14 M 5295-23
 - Föreläggande att söka tillstånd inte proportionerligt

Miljöbalken

Solcellsanläggningar

- MÖD 2024:12
 - 323 ha stor solcellsanläggning inte förenlig med 3:1 och 3:4 MB
- DOM 2024-06-05, M 14570-23
 - Strandskyddsdispens har lämnats för solcellsanläggning

Miljöbalken

avverkningsanmälan

- DOM 2024-02-28 M 11525-22
 - Dispens enligt artskyddsförordningen, orkidén knärot
- MÖD 2024:24
 - Artslydd i samband med avverkningsanmälan, tretåig hackspett
- DOM 2024-10-02, M 2950-24
 - Skogsstyrelsens automatiserade granskning och mottagningsbekräftelse av anmälan om skogsavverkning har inte utgjort överklagbart förvaltningsbeslut

Miljöbalken

Avfall

- DOM 2024-06-27, M 13782-22
 - Avfallsmassor i täkt

Miljöbalken

16 kap 11 §

- DOM 2024-05-02, M 12177-23
 - Prövning i MMD hade inte gjorts enligt 16:11 av två vindkraftsparker till havs som gör anspråk på samma naturresurs. Återförvisats.

Miljöbalken

Tillsyn 26 kap.

- MÖD 2024:21
- När inleds ett tillsynsärend?

Miljöbalken

Skadestånd 32 kap

- DOM 2024-04-09, M 13145-21 Försvarsmakten ansvarig för PFAS-förorening i Uppsala kn:s dricksvattentäkt, ej preskriberat, ej jämkat. Överklagat till HD
- DOM 2024-04-28, M 6737-22 Sprängsten kastats ut över uppställningsplats för nya bilar
- DOM 2024-10-02, M 3644-23 Störningar från en ny vägsträckning bör inte skäligen tålas
- DOM 2024-06-19 M 6244-22 Ersättning från staten pga. inskränkning av markanvändning (täktverksamhet)?
- MÖD 2024:27 Skadestånd pga. barkborrar i angränsande naturreservat?

PBL

Förhandsbesked
Brukningsvärd
jordbruksmark

- MÖD 2023:12
 - Förhandsbesked för två enbostadshus på brukningsvärd jordbruksmark.
 - MÖD bedömde att husen inte behövdes för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse och att marken därför inte fick tas i anspråk.

PBL

Förhandsbesked

Betydande miljöpåverkan

- MÖD 2023:11
 - De aktuella åtgärderna krävde bygglov bl.a. på den grunden att de utgjorde en väsentlig ändring av en hamn för fritidsbåtar.
 - De sökta åtgärdernas miljöpåverkan ska bedömas tillsammans med övriga åtgärder i området, bl.a. verksamhet i vattnet.
 - Tillsammans kunde åtgärderna antas medföra en betydande miljöpåverkan och därför skulle utbyggnaden av hamnen prövas i en detaljplan.
 - Positivt förhandsbesked kunde inte ges.

PBL

Detaljplan

Betydande miljöpåverkan

- MÖD 2023:21
 - MÖD bedömde att de åtgärder detaljplanen medger är att anse som ett "annat stadsbyggnadsprojekt" i den mening som avses i 4 kap. 34 andra stycket 2 PBL.
 - Det har medfört att andra kriterier än de som kommunen använt ska tillämpas vid undersökningen av om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan.
 - Beslutet att anta detaljplanen upphävdes.

PBL

Detaljplan

Betydande miljöpåverkan

- P 2742-23, 2024-06-14
 - De åtgärder detaljplanen medger är att anse som ett hotellkomplex (4 kap. 34 § andra stycket 5 PBL).
 - Det har medfört att andra kriterier än de som kommunen använt ska tillämpas vid undersökningen av om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan.
 - Beslutet att anta detaljplanen upphävdes.

PBL

Detaljplan

Betydande miljöpåverkan

- MÖD 2024:11
 - Kommunens redovisning av bedömningen att ett genomförande av planen inte kunde antas medföra en betydande miljöpåverkan uppfyllde inte kraven i PBL.
 - Det framgick inte heller att kommunen hade genomfört undersökningen av planens miljöpåverkan på rätt sätt.
 - Beslutet att anta detaljplanen upphävdes.

PBL

Detaljplan

Riksintresse för
kulturmiljövården

- MÖD 2024:17
 - MÖD bedömde att den byggrätt som planen medger innebär en försvagning av riksintressets värden, men inte en förvanskning och att möjligheten att förstå stadens historiska utveckling fortsatt kommer att vara tydligt läsbar.
 - Detaljplanen medför inte påtaglig skada på riksintresset Göteborgs innerstad.

PBL

Detaljplan

Klagorätt

- MÖD 2024:15
 - Klagorätt i mål om detaljplan.
 - Planområdet har legat inom en samebys renskötselområde.
 - MÖD bedömde att samebyn varit berörd på ett sådant sätt att den har ansetts ha rätt att överklaga.

**Avgöranden där
Högsta domstolen
beviljat
prövningstillstånd**

- P 1395-23

- Klagorätt avseende beslut om detaljplan.
- Fråga om Den Goda Jorden är en sådan ideell förening som regleras i 16 kap. 13 § miljöbalken och därmed har rätt att klaga i detaljplanemål.
- MÖD tyckte inte det men gav ventil till HD. HD har gett prövningstillstånd.

Fastighetsmål

Strandskydd

- MÖD 2024:25
 - Genom en avstyckning bildades en bostadsfastighet bestående av två områden. Bostadshuset är beläget på område 1 och en ekonomibyggnad är belägen på område 2. Områdena skiljdes åt av en väg men bostadshuset och ekonomibyggnaden har under lång tid använts tillsammans som ett gårdscentrum.
 - Område 2 ligger inom strandskyddat område men fastighetsbildningen har inte ansetts motverka strandskyddets syften eftersom allmänhetens tillträde inte begränsades genom åtgärden.

På gång och kommande

Miljöbalken/PBL/FBL

- Mer jordbruksmark
- NAP-mål
- Artskydd vid avverkningsanmälan
- Solceller
- Gruvor
- Kap 10 – jämkning av ansvar för avhjälpande

Tack för ordet!